

Godišnji skup Hrvatskog etnološkog društva 2021:
Etnografije nesigurnosti – etnološki uvidi u kulturne odgovore na krizne okolnosti

Zagreb, 14. listopada 2021. godine

na poveznici:

<https://us02web.zoom.us/j/83287289380?pwd=allGL2RROEtNQ2hteUJYUFhyN3M2dz09>

Potaknuti korjenitom promjenom življene svakodnevice i društvene dinamike pojavom epidemije bolesti COVID-19 i potresa, Hrvatsko etnološko društvo u fokus Godišnjeg skupa 2021. godine postavlja analitički pojam nesigurnosti, promotren iz etnološke i kulturnoantropološke perspektive. Tema obuhvaća predodžbe i naracije kojima se određuje nesigurnost na razini pojedinca i skupine, odnos prema politikama upravljanja kriznim situacijama, promjene u društvenoj interakciji i življenoj svakodnevici u kriznim okolnostima, načine na koje se različiti društveni akteri nose s nesigurnošću, stvaraju novi ritam života i moguće izlaze iz kriza te imaginiraju budućnost. Skupom se etnografski i problemski razmatra nesigurnost u okviru društvenih i kulturnih procesa potaknutih krizama tijekom 2020. i 2021. godine, ali se problematika nesigurnosti analizira i u široj povijesnoj perspektivi te u ne-kriznim okolnostima. Nakana nam je obuhvatiti raznorodna poimanja nesigurnosti u mnogostrukim kontekstima: ekološki, javnozdravstveni, socioekonomski, politički, migracijski i dr., koji nesigurnost generiraju kao kulturni i društveni fenomen.

PROGRAM SKUPA

9:30 – 9:45

Otvaranje skupa i uvodna riječ o temi

Željka Petrović Osmak, predsjednica HED-a

9:45 – 11:15

Kulturne ustanove i pandemija

moderatorica: Andrea Manzoni

Željka Jelavić: *Zatvoreni smo, ali smo tu!* Online programi Etnografskog muzeja u Zagrebu u razdoblju pandemije COVID-19

Nena Židov: Slovenski muzeji v prvem letu pandemije COVID-19

Damir Kremenić: Kultura na Krku u doba korone

11:15 – 11:30

Stanka

11:30 – 12:30

Nesigurnosti krajolika

moderatorica: Marijana Belaj

Sanja Lončar: Rušenje građevina i poništavanje mjesta – institucionalne, stručne, osobne i druge krize nakon potresa

Sanja Potkonjak: *Mi nismo zahtijevali da se nešto napravi: mi smo tražili da se ništa ne radi!* Etnografija megainfrastrukturnih projekata kao etnografija nesigurnosti

12:30 – 13:30

Stanka

13:30 – 15:00

Kriza, (ne)sigurnost i posljedice

moderatorica: Valentina Gulin Zrnić

Suzana Marjanić: Vrijeme uzvraća udarac ili gdje su pčele?

Tanja Bukovčan: Kada potres pogodi pandemiju: kako “ostati doma” koje se trese

Ana-Marija Vukušić: Prvi val pandemije koronavirusa i domovi za starije i nemoćne u Hrvatskoj

15:00 – 15:15

Stanka

15:15 – 16:45

Iregularizirane migracije u pandemijskom kontekstu

moderatorica: Tihana Rubić

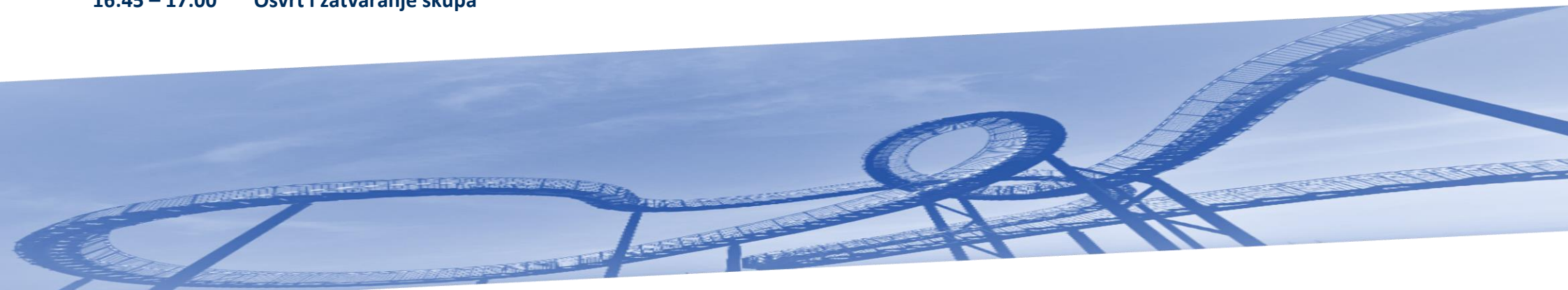
Marijana Hameršak: Metamorfoze metode: od pandemije do etnografije

Duško Petrović: Pandemija iz migrantske perspektive?

Iva Grubiša: Prihvatište za tražitelje međunarodne zaštite kao prostor pasivnog čekanja ili mjesto otpora

16:45 – 17:00

Osvrt i zatvaranje skupa

SAŽECI I SUDIONICI

Kulturne ustanove i pandemija

Željka Jelavić

Etnografski muzej, Zagreb

Zatvoreni smo, al' smo tu! Online programi Etnografskoga muzeja u razdoblju pandemije COVID-19

Usljed pandemije bolesti COVID-19 za posjetitelje su 19. 3. 2020. godine zatvorena vrata muzeja, a aktivnosti za korisnike i s korisnicima preseljene su u virtualni svijet. Budući da fizički posjet muzeju više nije bio moguć, valjalo je učiniti sve kako bi mu se omogućio pristup iz vlastita doma.

Edukativni tim Etnografskoga muzeja kojega čine Željka Jelavić, Anastazija Petrović i Silvia Vrsalović osmislio je program „Muzej s kauča“ kojim se željelo zadržati kontakt s publikom na društvenim mrežama te predstaviti fundus muzeja i kreativne radionice. U izlaganju će biti predstavljeni sadržaji programa te izazovi i poteškoće s kojima se susretalo u realizaciji. Propitat će se također načini razvijanja digitalnih programa, imajući u vidu materijalni status muzeja te osoblje educirano za njihovo kreiranje. Nažalost, potres koji je 22. ožujka 2020. godine pogodio Zagreb, pridonio je prilagođavanju dosad razvijenih planova novonastaloj situaciji.

Željka Jelavić muzejska je savjetnica te voditeljica muzejske edukacije u Etnografskome muzeju. Autorica je brojnih edukativnih programa, izložbi i stručnih članaka. Članica je Odbora za muzejsku edukaciju i kulturnu akciju (CECA) pri ICOM-u, Međunarodnome savjetu za muzeje. Predsjednica je Hrvatskog etnološkog društva u razdoblju od 2005. do 2011. godine.

Nena Židov

Slovenski etnografski muzej, Ljubljana

Slovenski muzeji v prvem letu pandemije COVID-19

Koronakriza je v letih 2020 in 2021 močno prizadela muzeje po vsem svetu in jih postavila pred nove izzive in spremenila njihove načine delovanja. Zaradi zapiranja držav in posledično muzejev je močno upadlo število obiskovalcev, kar je imelo tudi ekonomske posledice. Da so lahko opravljali svoje poslanstvo in dosegali obiskovalce na daljavo, so muzeji močno povečali digitalizacijo različnih vsebin, ki so jih največkrat objavljali na spletnih straneh in družbenih omrežjih. Ob ponovnem odpiranju so ob upoštevanju zdravstvenih omejitev vlagali veliko truda v ponovno pridobivanje obiskovalcev. Muzeji, ki veljajo za kreativne ustanove, so se na nove razmere dobro odzvali, seveda pa je prihajalo med njimi do razlik, pogojenih z geografsko lego, statusom, viri financiranja in dostopnostjo do interneta kot pogojem za delovanje na daljavo. Z delovanjem v kriznih razmerah so se soočali tudi slovenski muzeji. Najtežje je bilo ob prvem zaprtju države in muzejev, ko je bil med večino ljudi prisoten močan strah pred virusom, muzealci pa so bili brez izkušenj, kako delovati v dani situaciji. Poleg opravljanja svojih nalog na nove načine in na daljavo so se morali prilagajati negotovostim, povezanim z večkratnimi odpiranji in zapiranjem in biti pripravljeni na delovanje v fizičnem, digitalnem in hibridnem okolju. Izkazovali so veliko mero solidarnosti, saj so se trudili, da bi prispevali k boljšemu počutju ljudi. Obiskovalce / sledilce so skušali odvrčati od skrbi, povezanih s pandemijo, pomagali pa so tudi

učiteljem in učencem, ki so večino časa delali na daljavo. Začeli so zbirati gradivo, povezano s korono, k zbiranju pa so pozvali tudi svoje obiskovalce oziroma sledilce. Tako so začele nastajati nove korona-zbirke, nekateri muzeji so del zbranega gradiva v digitalni ali fizični obliki tudi že razstavili. Tako za muzeje po svetu kot slovenske muzeje velja, da so se med pandemijo izkazali kot družbeno odgovorne ustanove, ki lahko prispevajo k okrevanju družbe.

Nena Židov je muzejska svétnica in kustodinja za socialno kulturo v Slovenskem etnografskem muzeju. V letih 1997–2003, 2009–2011 in 2015–2021 je bila urednica muzejske periodične publikacije *Etnolog* in več let urednica knjižne zbirke *Knjižnica Slovenskega etnografskega muzeja*. Doktorirala je z nalogo *Alternativna medicina v Sloveniji, Etnološki vidik* (1996). Objavila je knjige *Rovaši = Tally sticks* (2010), *Ljubljanski živilski trg* (1994) in *Občina Ljubljana Bežigrad* (1991) ter vrsto znanstvenih in strokovnih člankov tako v Sloveniji kot v tujini. Ukvarja se s preučevanjem nesnovne kulturne dediščine, šeg in neuradne medicine.

Damir Kremeníć

Katedra Čakavskog sabora Korníć

Kultura na Krku u doba korone

U radu se razmatra o održavanju kulturnih programa Katedre Čakavskog sabora Korníć koji su većinom bili otkazani. Dio programa ipak je, uz velike organizacijske probleme, održan kada je situacija na Krku bila relativno zadovoljavajuća i kada su lokalni stožeri dozvoljavali tek manja okupljanja. U radu također predstavljamo odnos prema postojećoj pandemiji u Zagrebu i na Krku. Za vrijeme pandemije Katedra je organizirala i dva mala terenska bilježenja. Zadesila nas je također i smrt dviju nama dragih osoba, članica Katedre, s kojima se nažalost nismo uspjeli na vrijeme oprostiti.

Damir Kremeníć, diplomirani etnolog, polonist, muzeolog i inženjer građevinarstva, predsjednik je Katedre Čakavskoga sabora Korníć u kojoj je osnovao Zavičajnu etnografsku zbirku, obnovio Čitaonicu "Frankopan" te potaknuo uređenje crkvice svetoga Dunata mozaicima. Obnovio je korničarsku nošnjaju te ples i svirku na tamburi dvožici, a ujedno je i voditelj tečajeva i ljetnih škola glagoljice te glagoljske pisarnice. Bavi se arhitektonskim snimanjem spomenika kulture i tradicijskog graditeljstva te radi na popisivanju i evidenciji etnografskih zbirki. Vodi Hrvatsko kulturno društvo Braće Radića i predaje na Školi hrvatskog folklora. Autor je desetak folklornih koreografija. Objavio je četrdesetak članaka i tri knjige o nošnjama te uredio tri knjige o nošnjama i folkloru.

Nesigurnosti krajolika

Sanja Lončar

Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Rušenje građevina i poništavanje mjestâ – institucionalne, stručne, osobne i druge krize nakon potresa

Potresi koji su u prosincu 2020. godine i tijekom 2021. godine pogodili Sisačko-moslavačku županiju uzrokovali su oštećenja velikog broja građevina u gradskim i seoskim naseljima. Do rujna 2021. godine štete su prijavljene na više od 41 000 objekata, od čega je oko 4800 građevina procijenjeno kao neupotrebljivo, a oko 8500 kao privremeno neupotrebljivo. U mjesecima koji su slijedili nakon potresa u službenim su aktivnostima otklanjanja posljedica katastrofe uzrokovane potresom – umjesto provođenja hitnih zaštitnih mjera, obnove oštećenih i izgradnje novih objekata – prevladale aktivnosti

rušenja i uklanjanja građevina. Tako je primjerice do rujna potrošeno 23 milijuna kuna za uklanjanje 336 objekata, dok istovremeno ni jedan novi objekt nije izgrađen državnom inicijativom i sredstvima. Među uklonjenim su objektima stambene (kuće, zgrade), sakralne i javne građevine. Njihovim su nestankom drastično izmijenjene vizure i ambijenti naselja te su izgubljeni životni i društveni prostori i mjestâ. Rad donosi etnografije rušenja građevina i poništavanja mjestâ na potresom pogođenom području Sisačko-moslavačke županije, a temelji se na mapiranju i opisima rušenja te analizi tekstualnih i vizualnih materijala prikupljenih tijekom terenskih istraživanja. Govori se o različitim materijalnim i simboličkim doživljajima rušenja, o utjecaju (ne)moći i posljedicama nesigurnosti na izgrađeni okoliš te o zanemarenosti i ravnodušnosti u različitim sferama, razinama i relacijama – uključujući državnu i „institucionaliziranu“ (Kanafani, 2016.), stručnu i osobnu zanemarenost – koje se manifestiraju u kriznim okolnostima.

Sanja Lončar docentica je na Sveučilištu u Zagrebu (Filozofski fakultet, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju). Obrazovala se u područjima povijesti umjetnosti, etnologije i kulturne antropologije (Sveučilište u Zagrebu) te međunarodne arhitektonske regeneracije i razvoja (Sveučilište Oxford Brookes, Oxford, UK). Surađivala je na desetak znanstvenih i stručnih projekata te objavila dvadesetak znanstvenih i stručnih članaka u domaćim i inozemnim znanstvenim časopisima i zbornicima radova. Aktivno surađuje s lokalnim zajednicama, udrugama, srednjim školama, javnom upravom te regionalnim i lokalnim samoupravama na baštinskim projektima. Područje njezina znanstvenog i stručnog interesa interdisciplinarna su istraživanja izgrađenog i prirodnog okoliša, zaštita i očuvanje kulturne baštine te regeneracija i održivost u urbanom i ruralnom kontekstu.

Sanja Potkonjak

Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Mi nismo zahtijevali da se nešto napravi: mi smo tražili da se ništa ne radi! Etnografija megainfrastrukturnih projekata kao etnografija nesigurnosti

Osim razmatranja ekoloških i okolišnih učinaka infrastrukturnih projekata kojima razvojna, okolišna i infrastrukturna antropologija ukazuje na djelovanje velikih građevinskih intervencija u prostoru, antropološka istraživanja skreću pažnju i na različite društvene učinke takvih izgradnji.

Razvojna i strukturna ulaganja, poput velikih hidroenergetskih projekata, svoje naličje ponekad imaju u proizvodnji nesigurnosti i kriza za lokalno stanovništvo i zajednicu te se poimaju kao društvene katastrofe. Takvi projekti koji započinju idejom općega dobra i isplativosti ponekad utječu na nastanak uništavajućih "krajolika napretka". Izlaganje se bavi *ad hoc* inicijativom koja nastaje kao neočekivana i spontana mobilizacija građana zbog početka radova na jednome hidraenergetskom infrastrukturnom megaprojektu. Temelji se na preliminarnom etnografskom istraživanju mobilizacije stanovnika mjesta u središnjoj Hrvatskoj koje je u ljeto 2021. godine uznemireno početkom radova povezanih s hidroenergetskim megaprojektom. U izlaganju će biti predstavljeni obrisi društvene krize-u-nastajanju, kao i mobilizacija i s njom povezana naracija zabrinutosti, neizvjesnosti i katastrofe.

Sanja Potkonjak izvanredna je profesorica na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta Zagrebu. Posljednjih se godina znanstveno-istraživački bavi transformacijom rada u postsocijalističkome kontekstu te ekonomskom, političkom i kulturnom tranzicijom. Trenutno radi na rukopisu knjige o postindustrijskome gradu te zajednicama i subjektivitetima razvijenim u procesima deindustrijalizacije. Autorica je dviju metodoloških knjiga: *Teren za etnologe početnike* (2014.) i *Misliti etnografski: kvalitativni pristupi i metode u etnologiji i kulturnoj antropologiji* (2016.), u suautorstvu s Nevenom Škrbić Alempijević i Tihanom Rubić. Područja njezina interesa su: kultura rada, kultura sjećanja, rodni i ženski studiji, kvalitativna metodologija te etika znanstvenog istraživanja.

Suzana Marjanić

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

Vrijeme uzvraća udarac ili gdje su pčele?

Na tragu apokaliptičnih klimatskih promjena 2021. godine, sve se ozbiljnije počelo govoriti i o nestanku pčela (usp. film *Honeyland*, 2019., red. Tamara Kotevska, Ljubomir Stefanov ili etnološki film Željke Petrović Osmak 2021.), što je u svojemu trijadnome distopijskom romanu *Povijest pčela* (2015.) „fikcijski“ nagovijestila Maja Lunde kada u dijelu romana koji govori o Kini krajem 21. stoljeća opisuje doba kada su pčele već izumrle, a zaustavlja se na romanesknoj sudbini obitelji oprašivačice voćaka Tao u Okrugu 242–Shirong, Sečuan 2098. godine.

Kina je naime u tim distopijskim svjetovima 2029. godine ostala bez sto milijardi pčela. Pritom različite neljudske životinje nose u sebi i na sebi čestice mikroplastike. Istraživanje provedeno u Kopengahenu i poluurbanim i ruralnim sredinama u blizini toga grada pokazalo je da se trinaest različitih sintetičkih polimera može naći na tijelima pčela. „Najprisutniji je poliester, a za njim slijede polietilen i polivinil klorid.“ (prema Filipović 2020.)

Alf Hornborg u tome smislu postavlja pitanje o suodnosu antropologije i antropocena i detektira kako je većina antropologa više zaokupljena razumijevanjem lokalnih iskustava nego globalnim procesima kao što su klimatske promjene (Hornborg 2020.).

Suzana Marjanić teoretičarka je umjetnosti performansa i kritičke animalistike. Znanstvena je savjetnica u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, gdje ostvaruje interese za teorije mita i rituala, kulturnu i kritičku animalistiku te izvedbene studije. Objavila je tri autorske knjige: *Glasovi "Davnih dana": transgresije svjetova u Krležinim zapisima 1914–1921/22* (2005.), *Kronotop hrvatskoga performansa: od Travelera do danas* (2014.) te *Topoi hrvatskoga performansa: lokalna vizura* (2017.). Suurednica je šest zbornika radova. Za knjigu *Kronotop hrvatskoga performansa: od Travelera do danas* dobitnica je Godišnje nagrade Hrvatske sekcije AICA i Državne nagrade za znanost.

Tanja Bukovčan

Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Kada potres pogodi pandemiju: kako "ostati doma" koje se trese

U ranim jutarnjim satima 22. ožujka 2020., kada su grad Zagreb i cijela Hrvatska zbog pandemije virusa COVID-19 polako utonuli u razdoblje gotovo potpunog zatvaranja, Zagreb je pogodio snažan potres. Temeljeći se na iskazima očevidaca, u članku se analiziraju načini na koji se nova, tek jedva uspostavljena svakodnevnica, zatvorena u zidovima vlastitog „doma“ kao jedinoga sigurnog prostora odjednom pretvorila u paničan bijeg iz te iste „sigurnosti“. Također, propituje modele odlučivanja i donošenja odluka koje su sudionici potresa slijedili u trenutku kada su se politike i prakse pandemije COVID-19 utjelovile u stvarnosti razornoga potresa.

Tanja Bukovčan docentica je na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, gdje predaje kolegije iz područja vizualne i medicinske antropologije, što su i glavna područja njezina znanstvenog interesa. Nove metodologije u medicinskoj antropologiji i njihova primjena u kliničkoj praksi bile su predmetom njezina postdokorskog istraživanja na Sveučilištu u Edinburghu, Ujedinjeno Kraljevstvo, na kojemu je, kao dobitnica pune stipendije, boravila 2010. godine. Sudjeluje na znanstvenim projektima, na znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu te

objavljuje znanstvene radove u hrvatskim i inozemnim publikacijama. Često surađuje s nevladinim udrugama te posebnu pažnju posvećuje popularizaciji znanosti i tema kojima se bavi. Sudjelovala je također u brojnim dnevnim informativnim emisijama koje su obrađivale teme njezina znanstvenog interesa.

Ana-Marija Vukušić

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

Prvi val pandemije koronavirusa i domovi za starije i nemoćne u Hrvatskoj

Polazeći od pretpostavke da je pandemija koronavirusa najsnažnije pogodila one društvene skupine koje su i prije njezina nastanka bile ranjive i marginalizirane te ojačala već postojeće društvene nejednakosti, u članku se usredotočujem na neke od posljedica djelovanja mjera za prevladavanje pandemije u svakodnevnom životu osoba starije životne dobi. U prvome se dijelu rada bavim ulogom osoba starije životne dobi u kontekstu mjera zaštite od zaraze koronavirusom koje su na tragu gledišta i preporuka Svjetske zdravstvene organizacije donijele i pojedine države, raspravljajući također o značajkama ageizma koje se iz tih mjera mogu iščitati. S tim u vezi, usredotočujem se na značajke mjera zaštite u domovima za starije i nemoćne u Hrvatskoj te, koristeći kao građu medijske priloge koji tematiziraju život ljudi u tim institucijama, ukazujem na neke od posljedica strogog režima prevencije na živote korisnika koje se, pored ostaloga, razaznaju u narušavanju njihova psihičkog i fizičkog zdravlja, ali i nekih od temeljnih ljudskih prava, kao što su dostojanstvo, sloboda i jednakost.

Ana-Marija Vukušić je viša znanstvena suradnica u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Autorica je knjige *'U sridu': sjećanje, pamćenje i život Alke* (2013.), suurednica zbornika *Proizvodnja baštine. Kritičke studije o nematerijalnoj kulturi* (2013.) te autorica više znanstvenih i stručnih radova. U dosadašnjem se radu bavila temama iz područja antropologije sjećanja i pamćenja, etnografije migracija, kritičkih studija baštine te etnografije brige. Članica je uredništva časopisa *Narodna umjetnost* Instituta za etnologiju i folkloristiku.

Iregularizirane migracije u pandemijskom kontekstu

Marijana Hameršak

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

Metamorfoze metode: od pandemije do etnografije

Na primjeru istraživanja znanstvenoga projekta *Europski režim iregulariziranih migracija na periferiji EU: od etnografije do pojmovnika*, koji je započeo u veljači 2020. godine, neposredno prije proglašenja pandemije bolesti COVID-19, u izlaganju se upućuje na neke preobrazbe etnografskih terenskih istraživanja u pandemijskom okruženju. Polazeći od operativnih, zdravstvenih i afektivnih područja etnografskih istraživanja mobilnosti u razdoblju višestrukih imobilizacija, izlaganje će se usredotočiti na pitanja odnosa između pandemijskoga konteksta i istraživačkih pristupa, metoda i tema specifičnih za to razdoblje.

Marijana Hameršak viša je znanstvena suradnica na Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu te naslovna docentica Sveučilišta u Zagrebu. Voditeljica je istraživačkog projekta *Europski režim iregulariziranih migracija na periferiji EU: od etnografije do pojmovnika* (ERIM) Instituta za etnologiju i folkloristiku koji financira Hrvatska zaklada za znanost. Između ostalog, s Eminom Bužinkić uredila je zbornik radova *Kamp, koridor, granica: studije izbjeglištva u suvremenom hrvatskom kontekstu* (2017.).

Duško Petrović

Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Pandemija iz migrantske perspektive?

Prateći dominantnu javnu artikulaciju krize izazvane pojavom virusa COVID-19, mogu se prepoznati neke zajedničke diskurzivne točke s periodičnim “izbjegličkim” ili migrantskim krizama koje „potresaju“ liberalno-demokratske države posljednjih trideset godina. Gotovo svi relevantni javni akteri naglasili su da je ovo prije svega borba za svaki ljudski život i da je cilj kolektivnoga djelovanja spašavanje ljudskih života koje ugrožava pojava novoga virusa. Naime, zdravstveni se sustavi jednostavno ne mogu samostalno nositi s ovom krizom i zato trebaju pomoć građana. Apeliralo se i apelira se na solidarnost, sućut, građansko zajedništvo, društvenu brigu za ranjive građane, ali i posebno na osobnu, moralnu odgovornost svakoga pojedinačno kako bismo pomogli u borbi protiv virusa. Od građana se zahtijeva nova vrsta društvenog ponašanja – socijalno distanciranje, praćenje simptoma, testiranje i prijava nadležnim službama, ostanak kod kuće, pranje ruku, održavanje osobne higijene, cijepljenje itd. Koncentracija na spašavanje ljudskih života sugerira da se radi o humanitarnim politikama na unutardržavnome nivou koje su unazad nekoliko godina učestala pojava u suvremenim društvima. Prisustvo humanitarnoga diskursa gotovo je trajno obilježje i periodičnih migrantskih kriza. S druge strane, slično kao u vrijeme europske migrantske krize 2015. godine, uz diskurs solidarnosti supostoji sigurnosni diskurs koji sada, umjesto prema migrantima, naglašava strah i nepovjerenje prema vlastitim “neodgovornim” sugrađanima zalažući se za mjere pojačane kontrole, zatvaranja i regulacije. Tim su se mjerama privremeno suspendirala ustavom zagwarantirana prava građana, ali i migrantskih grupa koje su se zatekle na teritoriju suverenih država pogođenih pandemijom. U izlaganju bi se pokušalo odgovoriti na svojevrsni paradoks u srcu politika koje su nastale kao odgovor na pojavu novog virusa. Kako je moguće da istodobno supostoje s jedne strane sistemska sumnja i strah prema sugrađanima, a s druge strane pojačana građanska solidarnost i briga za njihove živote i dobrobit? Kako je moguće da društva koja pokazuju brigu za život i osjetljivost za patnju vlastitih građana u isto vrijeme reduciraju prava tih istih građana.

Duško Petrović docent je na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Suradnik je na projektu *Europski režim iregulariziranih migracija na periferiji EU: od etnografije do pojmovnika* (ERIM). Među ostalim 2016. godine objavio je knjigu *Izbjeglištvo u suvremenom svijetu: od političkoteorijskih utemeljenja do biopolitičkih ishoda*.

Iva Grubiša

Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Prihvatilište za tražitelje međunarodne zaštite kao prostor pasivnog čekanja ili mjesto otpora

U izlaganju se predstavljaju neke taktike uspostavljanja kontrole nad svakodnevnim životom ljudi smještenih u Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite u Zagrebu (Porin). U radu je prikazano na koji način tražitelji azila odgovaraju na brojne ograničavajuće okolnosti i nesigurnosti s kojima su suočeni i u prostornome smislu, zbog boravka u prihvatilištu koje je nedavno od naselja odvojeno ogradom i u vremenskome smislu, zbog neodređenoga

vremenskoga perioda koji će u njemu morati provesti u iščekivanju odluka o njihovim statusima. Na temelju dubinskih intervjua i neformalnih razgovora sa sadašnjim i bivšim stanarima Porina, autorica donosi uvide u to kako tražitelji međunarodne zaštite pružaju otpor dehumanizaciji s kojom su suočeni i pokazuje kako je svakodnevica u Porinu znatno višeslojnija od administrativne definicije prihvatnoga centra kakvu nudi Ministarstvo unutarnjih poslova koje prihvatilištem upravlja.

Iva Grubiša asistentica je na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Provodi istraživanje za doktorsku disertaciju pod naslovom *Stvaranje doma – suvremena izbjeglička iskustva u gradu Zagrebu*. Objavila je knjigu *Okus doma: kulturnoantropološki osvrt na integraciju migranata u Zagrebu* (2019).

hrvatsko etnološko društvo
croatian ethnological society

Programski i organizacijski odbor:
Marijana Belaj, Valentina Gulin Zrnić,
Andrea Manzoni, Željka Petrović Osmak,
Tihana Rubić

© 2021 Hrvatsko etnološko društvo

10 000 Zagreb, Ivana Lučića 3

www.hrvatskoetnoloskodrustvo.hr